

THE SPEECH OF THE XENOPHOB, XENOPHILE AND XENOMAN IN
CONSTRUCTING THE IDENTITY OF THE LITERARY CHARACTER (BASED ON
AURELIAN SILVESTRU'S NOVELS)

DISCURSUL XENOFOBULUI, XENOFILULUI ȘI XENOMANULUI ÎN CONSTRUIREA
IDENTITĂȚII PERSONAJULUI LITERAR (ÎN BAZA ROMANELOR LUI AURELIAN
SILVESTRU)

Elena DANU-STRAISTARI, MA student
UPS „Ion Creangă” from Chișinău
ORCID ID: 0000-0002-1957-0172

Natalia STRĂJESCU, PhD, Associate Professor,
UPS „Ion Creangă” from Chișinău
ORCID ID: 0000-0001-9832-2531

CZU: 821.135.1.09

DOI: 10.46727/c.27-28-09-2024.p220-225

Abstract. *This article refers to the discourse of xenophobe, xenophile, xenomania present in literary works, which facilitates the stabilization of the identity of the literary character, of the image of the Other, an important mission for the author and, at the same time, a difficult choice. The fundamental attitudes of filial piety, phobia, mania towards the stranger and the unknown are important elements in the aesthetic formula of literary works. At the same time, a subtle analysis of attitudes towards what is foreign is offered, emphasizing the importance of finding a cultural balance and a deep understanding of diversity.*

Keywords: *xenophobia, xenophilia, xenomania, identity, otherness, culture, literature.*

În romanele lui Aurelian Silvestru – *Și tu ești singur?*, *Actorul anonim*, *Străina de la Hollywood* – constatăm prezența unui model simbolic al personajului prin utilizarea mai multor registre literare, din care se pot desprinde atitudinile de *xenofilie*, *xenofobie* și *xenomanie*. Totodată, prin acestea, se conturează imago-tipul, adică imaginea-tip a celui alt, a străinului.

Conceptul de *xenofilie* presupune „simpatia pentru tot ce este străin” [1] și se manifestă atunci când autorul, care descrie în opera sa o persoană de origine străină, simte o simpatie față de aceasta. Noțiunea respectivă este prezentă în textele ce țin de imagine și nu doar, în care sunt vizate valorile sau cultura europeană. Autorul percepe pozitiv un străin și nu încearcă să discrediteze cultura din care face parte el însuși. Se poate observa aici dialogul intercultural dintre autor și străin, reflectat prin intermediul personajelor, prin care se exprimă simpatia față de totul ce este străin sau necunoscut. Această calitate este alimentată prin cunoaștere și recunoaștere reciprocă, prin schimburi critice și dialoguri desfășurate pe un plan de egalitate.

Când autorul simte teamă, dispreț și ură față de persoanele străine, din alt grup etnic, atunci avem prezentă *xenofobia*. În discursurile xenofobiei intră, de obicei, considerațiile despre popoare, un fenomen de patologie socială constând în „teama și ostilitatea față de străini, străin, necunoscut” [1]. Dar, totodată, prin fobie se are în vedere procesul invers, de negare, de disprețuire, de ură față de persoana, cultura străină și, în general, față de necunoscut. Aspectele xenofobiei sunt văzute în lucrările în care sunt proiectate imago-tipuri nefavorabile străinului, dar care manifestă admirație față de națiunea proprie.

Aspecte ale *xenomaniei* sunt reflectate atunci când protagonistul are o preferință deosebită pentru străini și pentru tot ceea ce provine de la ei, o „pasiune exagerată pentru tot ce este străin”

[1]. În acest sens, cercetătoarea română Nadia Badrus susține că „realitatea celuilalt este întotdeauna bogată, variată, contradictorie” [5, p. 107]. Doar pentru a construi o imagine simplă necesită a fi analizate acțiunile, reperele culturale și prejudecățile *celuilalt*.

Referindu-se la *filie*, cercetătorul român Gheorghe Lașcu confirmă ideea menționată de academicianul francez Daniel-Henri Pageaux, conform căreia „autorul acceptă străinul fără prejudecăți, valorizându-l în ce are unic și irepetabil, fără ca prin aceasta să producă o depreciere a imaginii proprii” [4, p. 181]. Totodată, teoreticianul literar Paul Cornea este de părerea că atitudinile fundamentale ale lui Pageaux nu fac altceva decât să accentueze tipurile de relații dintre *noi* și *ceilalți*, dintre *cunoscut* și *străin*, care se manifestă pe un larg segment – de la ostilitate până la desfășurarea unui dialog: „Pageaux distinge între «manie», «fobie» și «filie», adică între supraevaluarea culturii străine, xenofobie și relația dialogică, de la egal la egal” [2, p. 247].

Astfel, scriitorul Aurelian Silvestru are, pe alocuri, o atitudine în care comunică fără a critica, prezintă informații despre diferite figuri/ identități întâlnite în scrierile sale (discursul xenofilului). Totodată, prin intermediul personajelor sale își exprimă unele temeri, disprețul față de unele situații de comportament față de cei cu care se confruntă străinii, în special în Franța sau în cazul războiului de pe Nistru (discursul xenofobului). Este important discursul xenomanului, prin care naratorul exprimă dragoste și chiar pasiune pentru ceea ce reprezintă necunoscutul atractiv și speranța față de o țară europeană sau trecutul măreț al perioadei antichității.

Prin simbioza acestor discursuri imagologice, autorul transmite simpatia, pasiunea, dar, totodată, și temerea față de străin, propunând o reflectare suplimentară pentru cititor. Toate aceste elemente fundamentale pot completa construirea identității personajului literar.

O perspectivă critică asupra străinului în opera lui Aurelian Silvestru

În lucrările lui Aurelian Silvestru distingem aspectele de *xenomanie*, *xenofobie* și *xenofilie*, care sunt adesea analizate pentru a explora diverse atitudini față de cultura și identitatea națională. Lucrările sale sunt o resursă valoroasă pentru înțelegerea modului în care cultura și identitatea pot fi influențate de atitudinile față de ceea ce este străin, oferind o perspectivă critică asupra acestor fenomene sociale. Totodată, propune o reflecție profundă asupra modului în care oamenii se raportează la propria identitate și la cei care sunt percepuți ca fiind străini, manifestând fie deschidere, fie suspiciune; explorează diverse fațete ale condiției umane și ale relațiilor interpersonale, incluzând și reflecții asupra atitudinilor față de străinătate și influențele culturale externe. Vorbește despre trădare și loialitate, inclusiv față de propria cultură și identitate; explorează subtil dinamica dintre familiaritate și alteritate, contribuind la o înțelegere mai nuanțată a acestor concepte.

Astfel, conceptul de *xenomanie* este reflectat în portretizarea omului fascinat de tot ce este străin. În viziunea lui Silvestru, xenomanul este văzut ca un personaj care își subestimează propria cultură, considerând că tot ce vine din afară este superior. Această atitudine poate duce la pierderea identității naționale și culturale, un subiect de îngrijorare în scrierile autorului. Conceptul respectiv este folosit pentru a critica o mentalitate închisă, care poate duce la izolare și neînțelegere. *Xenofobia* este prezentată ca o reacție extremă și negativă, care împiedică dezvoltarea și evoluția unei societăți deschise și tolerante.

Referindu-se la aspectele *xenofile*, autorul apreciază și respectă diversitatea culturală. Xenofilul este văzut ca un model de echilibru, capabil să recunoască valoarea în diversitatea culturală, promovând astfel un dialog intercultural sănătos și o îmbogățire reciprocă.

Aurelian Silvestru folosește aceste tipologii pentru a explora dinamica complexă dintre identitatea națională și influențele externe, subliniind importanța identificării unui echilibru între păstrarea valorilor naționale și deschiderea către alte culturi.

Romanul *Și tu ești singur?* se concentrează pe tema singurătății și a izolării, dar include și reflecții asupra modului în care indivizii percep străinii și diferitele culturi. Xenofobia este abordată prin intermediul personajelor și al experiențelor lor, oferind o perspectivă complexă asupra relațiilor interpersonale și a identității culturale.

Protagoniștii romanului, Ana și Manole, trăiesc o poveste de iubire, în care dragostea lor trece peste dificultățile și provocările vieții, inclusiv războiul, trădarea și singurătatea. Relația lor a început de la un tangou într-o discotecă și a continuat cu speranțe, dezamăgiri și justificări.

Manole este un tânăr înalt și frumos, „asemenea unui semizeu” [8, p. 24], știa ce vrea și avea scopuri mărețe. Medic chirurg de profesie, și-a făcut doctorantura în unul dintre cele mai moderne laboratoare de chirurgie estetică din Moscova. Acumulând datorii prin cazinouri, ca urmare a unor împrejurări, a fost salvat, dar transformat în vasal și atras în afaceri ilicite. Datorită insistenței pacientei sale Natașa și implicării tatălui acesteia, pentru Manole a fost deschisă o clinică particulară. Aceasta l-a făcut fericit la început. Dar „pe lângă femeile care așteptau să-și cumpere un dram de frumusețe” [8, p. 121], erau plasate persoane dubioase pentru schimbarea înfățișării. Fiind singurul martor care le cunoștea „secretul”, devine involuntar prizonierul lor.

Protagonista Ana e o biată orfană, cu sufletul plin de vise și speranțe, studentă, ulterior jurnalistă. Se considera o „cenușăreasă în persoană” [8, p. 22]. Povestea acestei copile, care a crescut într-un orfelinat, reflectă dorința profundă de a aparține unei familii și de a simți iubirea și siguranța pe care aceasta le poate oferi. Experiența respectivă a modelat-o, probabil, în diverse moduri, influențând felul de a percepe lumea și relațiile cu ceilalți. Curajul și bunătatea Anei, dragostea pe care i-o purta lui Manole, erau într-o simbioză cu așteptările și speranțele sale. Manole dispărea și nu revenea cu lunile, nu o căuta, nu-i spunea unde pleacă, iar în așteptările continue încolțea frica față de necunoscut, crescând în fiecare zi cu apropierea nopții. Nici dispariția lui Manole în apele Nistrului nu a fost un motiv de a-l uita.

Inițial, xenofobia se manifestă prin atitudini de izolare, evidentă în cazul Anei, care este în așteptarea unor evenimente necunoscute sau a consecințelor posibile. Influențele necunoscutului nu sunt acceptate, fiind considerate ca o amenințare la adresa identității proprii. Personajul manifestă reticență sau chiar respingere a necunoscutului, adesea însoțite de teama de schimbare și de protejarea exagerată a propriei identități. Aceleași sentimente le are Manole, care menține o relație distanțată cu Ana.

Ca o latură a xenofobiei este frica de un viitor incert, străin, relevantă în cazul lui Manole, implicat în activități secrete. Aici, pe lângă activitatea medicală ilegală desfășurată în Rusia, se întretes, prin figura Anei, aparent ascunsă pentru protejare, evenimentele derulate în cadrul războiului de pe Nistru etc.

Frica de singurătate este prezentată ca frica de necunoscut. Aurelian Silvestru a intrat în lumea eroinei sale, Ana, și s-a înspăimântat de acea lume a durerii, cu oameni părăsiți și triști, adeseori neînțeleși de cei apropiați. Cu stiloul în mână, ținându-l ca pe o daltă, avea gândul să spargă zidul însingurării. „Și tu ești singur...” Cuvintele răsună ca un ecou în opera cu același nume. Teamă de singurătate a Anei vine ca un fir roșu pe parcursul întregii lucrări, influențând ceilalți protagoniști. Apăsată de incertitudine care nu are sfârșit, de împrejurări care nu pot fi conturate din mai multe cauze, protagonista este în așteptarea lui Manole la fiecare plecare a acestuia. Iar odată cu venirea serii, sunt împrăștiate în jur capcanele anxietății. Îi venea să urle de durere și să strige la fel ca Ana din balada populară: „Manole, Manole, dragul meu Manole! Nu mă zidi de vie în templul sentimentului pe care l-ai crescut în mine” [8, p. 57].

„Să fie moartea mai puțin înfiorătoare decât singurătatea?” [8, p. 74], se întreba adesea Ana. „Cea mai cruntă boală a unei metropole – singurătatea” [8, p. 59], este răspunsul scriitorului, ca o confirmare a gândurilor eroinei. După războiul de pe Nistru, singurătatea a căzut peste Ana ca o ploaie de gheață. Stătea dezorientată în mijlocul pieței din oraș și nu știa unde să o apuce. Ea a reușit să învingă lupta cu xenofobia: „Am câștigat o bătălie, de parcă l-aș fi întâlnit în stradă pe Manole, iar el mulțumit de gestul meu, m-ar fi sărutat pe frunte” [8, p. 178].

În lucrarea *Străina de la Hollywood* este reflectat conceptul de xenofobie ca un element ce contribuie la o imagine complexă a experienței migrației și a confruntării cu o cultură străină, subliniind dificultățile și oportunitățile întâlnite pe acest traseu. În operă, Aurelian Silvestru explorează aceste teme cu subtilitate, oferind cititorilor o perspectivă profundă asupra dinamicii identității culturale într-un context globalizat.

Dacă e să ne referim la aspecte de xenofobie, sunt reflectate atât reacțiile celorlalți față de protagonistă Felicia spre exemplu, cât și provocările interne cu care se confruntă ea însăși. Venită din Italia, în clasa de liceu, pe la mijlocul primului semestru, era descrisă de Maxim Stejar drept „închisă și distantă, se uita la noi de pe înălțimea unui piedestal, pe care colegele din clasă nu l-au acceptat” [7, p. 37].

Felicia era convinsă că cele mai nemiloase ființe din lume sunt adolescenții. În cercul lor ori ești învingător, ori ești învins, simțindu-se sfâșiată de noii colegi, de noua realitate. Fiind stabilită cu traiul în Italia, Felicia a fost nevoită să se întoarcă în țară, la casa părintească, ca urmare a unui accident auto în care i-au decedat părinții. În ziua când s-a întâmplat nenorocirea, ea își amintește cum a apărut în față, din senin, ca o nălucă un bătrân care târa, cu greu, în urma lui un cărucior cu sticle goale: „Tatăl conducea atent, dar eu, totuși, când am strigat din răsuputeri «Atenție!», volanul i-a scăpat de sub control și vrând să evite ceea ce, probabil, nu exista decât în mintea mea, a ieșit în contrasens, iar camionul acela de mare tonaj a intrat peste părinții mei ca un talaz enorm peste nisipul unei plaje” [7, p. 21].

Felicia a fugit din orașul tragediei sale, deoarece nu era în stare să suporte gândul că și-a băgat ea însăși părinții în mormânt. Fiind departe de locul nenorocirii sale, gândul la o nouă viață, singură, fără de părinți, era insuportabil.

Când auzea cuvintele colegilor „Ești o străină! Întoarce-te în țara ta” [7, p. 38], adolescenta își spunea din ce în ce mai demoralizată, mai distrusă: „În care țară? Sunt acasă! Nu am pe nimeni nicăieri” [7, p. 38]. Fugind de toate, se simțea în siguranță în casa sa veche, părintească.

După accidentul care a cauzat moartea părinților săi, frica de singurătate a fost dublată de fobia de străinătate. Acest sentiment o macină, tot mai des întrebându-se „oare chiar am greșit, când m-am întors acasă? Nu ar fi mai bine să rămân acolo, în străinătate?” [7, p. 20]. Gândul la străinătate îi zgândărea rana pe care o dădea răutatea lumii. „Cum se face, oare, că tocmai eu, o fată venită din Occident, nu pot fi la înălțimea pretențiilor înaintate de colege?” [7, p. 43], se întreba deseori Felicia, confruntându-se cu frica față de noul mediu cultural. Cu această provocare interculturală se confruntă eroina, revenind din Italia la baștină, dar care a devenit între timp nu atât de ospitalieră, ci uneori strașnică, neprietenoasă, la o vârstă fragedă încolțind în ființa ei germeii xenofobiei. Aparent vizitatoare dintr-o cultură străină, devine stingheră, este încercată de un sentiment de disconfort continuu față de noul mediu. Doar o perioadă anumită de timp, de acomodare, ar putea facilita starea eroinei și îndepărta gândul de revenire la străinătate.

Fobia față de necunoscut e simțită atât de Felicia, cât și de colegul său de clasă, Maxim Stejar. „Totul se face cu un fel de teamă și de tensiune” [7, p. 96], aflăm în paginile unde se explorează lupta pentru anihilarea descoperirilor letale ale savantului Nicanor. Răul este reprezentat de clanul Gigi Bob, Andrei și Titus Vulg, iar protagoniștii luptă împotriva acestuia.

Actorul anonim abordează, printre altele, tema identității și a multiplelor fațete pe care le poate avea un individ, inclusiv în contextul cultural. Prin povestea protagonistului Tudor Cerescu, un actor care își asumă diverse roluri, Silvestru explorează cum percepția asupra sinelui și a celorlalți este influențată de contextul cultural și social. Temele legate de identitate și percepția alterității sunt prezente aici.

În acest roman conceptele de *xenoman*, *xenofob* și *xenofil* sunt explorate prin prisma personajelor și a poveștilor lor de viață, oferind o perspectivă unică asupra relației dintre identitatea națională și influențele externe.

Personajele cu trăsături xenofobe sunt prezentate ca având o atitudine defensivă sau chiar ostilă față de tot ceea ce este străin, sunt reticente față de schimbare și manifestă tendința de a nu devia de la propriile valori tradiționale. În *Actorul anonim*, această atitudine este criticată, fiind văzută ca o limitare a dezvoltării personale și a înțelegerii interculturale.

În lupta între fobia străinătății necruțătoare și venerația valorilor, a culturii străine, Suzana a încercat să-și demonstreze abilitățile teatrale peste hotare, munca de actor fiindu-i rostul vieții etc. „După trei luni de stagiul la Paris, în loc să mă întorc acasă, am decis să rămân în acest centru al romantismului occidental” [6, p. 45]. Simpatizarea străinătății a determinat-o să reziste, făcând economii la haine, la mâncare, nu însă și la evenimente culturale. Xenofilia apare aici ca o provocare

interculturală, Aurelian Silvestru abordând aspectul dat, care este în creștere începând cu anul 2000. Prin intermediul protagonistei Suzana, prozatorul transmite tinerilor – care sunt în căutarea sensului vieții și a unui loc profitabil de muncă și care se conduc după crezul că tot ce e străin e mai valoros și părăsesc țara pentru o viață mai bună, plecând la Paris – că nu sunt depășite barierele în cadrul dialogului intercultural.

Autorul a reliefat dificultățile prin care trece eroina, reziliența acesteia, conturând astfel discursurile xenofilului și xenofobului, filă după filă. „Peste tot unde apare o coajă de pâine, zeci de mâini se întind spre ea cu lăcomia egoistă și doar cea mai abilă dintre ele reușește să o înșface” [6, p. 45]. Câștigător e localnicul, care greu deschide brațele pentru cooperare cu un străin tânăr. Deseori, Suzana rătăcea pe străzile Parisului, îi venea să urle de necaz. A simțit cum, fiind departe de casă, infidelitatea prietenilor te poate arunca într-o panică din care niciodată nu-ți revii pe de-a întregul. E o stare deprimantă. Locuia într-o mică mansardă, împreună cu Eva, o fată din Polonia, interesul comun fiind actoria. Străine erau, dar le-a unit și dorința de a rezista departe de casă, în noul mediu cultural.

Parisul n-a reușit să le fărâmice definitiv nici pe Suzana, nici pe soră-sa Margareta, dorul de casă fiind cel care i-a dictat revenirea pe pământul natal: „Mi-e dor de casă, de teatru, de liniștea pe care mi-o inspira Tudor” [6, p. 121]. În căutarea sinelui, Parisul devenise capătul lumii, dar „capătul lumii începe acolo unde simt acut dorul de casă” [6, p. 80], spunea tânăra actriță, simpatia străinului fiind înlocuită cu o fobie bine conturată, cu un sentiment de disconfort, de neajutorare, de ostilitate față de noul mediu.

Un aspect al xenofobiei, frica insuportabilă de un viitor incert și străin, e văzut la Tudor Cerescu, lipsit de funcția de director de teatru. Fobia de singurătatea omului învins e atât de dificilă, până și natura îi descrie starea de suflet a personajului: „era un timp urât... ploua mărunț” [6, p. 25].

În roman, personajele Suzana și Tudor Cerescu, care manifestă și atitudini xenofile, navighează cu succes între diverse influențe culturale, găsind echilibrul între deschidere și conservarea propriilor rădăcini. Silvestru sugerează că o astfel de abordare este esențială pentru o societate sănătoasă și pentru o dezvoltare personală echilibrată, în care indivizii își pot îmbogăți viața prin diversitatea culturală fără a-și compromite identitatea.

Alte aspecte ale xenofiliei, prezentate indirect în cazul personajului Adi Corn față de ceea ce este străin, cu ulterioară însușire și prezentare ca proprie operă a tripticului lui Florin Montana, au fost stopate, fiind acceptată realitatea în care nimereste. Fiind exponent, deopotrivă, al decăderii și al grandorii, prin Adi Corn este reliefată natura umană care a fost capabilă de multe pentru a-și arăta măreția. Dincolo de mizeria condiției sale, de deșertăciunea și de zădărnicia proprie existenței lui, personajul a recunoscut că își atribuisse o operă străină, a dat foc atelierului și a venit cu intenții criminale.

Discursul xenomanului, în contextul acestui roman, este reprezentat de personajele care manifestă o fascinație excesivă pentru culturile străine. Naratorul descrie admirativ perioada antică. Istoria antică a copleșit scriitorul. El realizează multiple descrieri ale acestei perioade de civilizație. Aurelian Silvestru vine însuși cu discursul xenomanului, incluzând fragmente din istoria Romei Antice, descriind grandoarea și frumusețea acestui oraș, precum și detalii din viața familiilor regale de atunci, care sunt mai ușor asimilate, prezentate într-o manieră inedită: „Palatul e împodobit de sărbătoare. Coloane înalte, pereții, scările cu balustrade – toate din marmoră în acest palat pompos, cu coridoare lungi și camere imense” [6, p. 75].

Concluzii

Analizând operele lui Aurelian Silvestru *Și tu ești singur?*, *Actorul anonim*, *Străina de la Hollywood*, constatăm că cititorului i s-a oferit ocazia să participe în calitate de coautor în crearea imaginii personajelor, a identității acestora. Este prezentată o analiză subtilă a atitudinilor față de ceea ce este străin, relevant fiind găsirea unui echilibru și a unei înțelegeri profunde a diversității culturale.

Întrebarea „Cine sunt eu?” este definitorie în cazul când se atestă pierderea coerenței identitare a personajului, iar reconstruirea identității acestuia devine posibilă printr-o nouă

identificare, „prin celălalt” și, paralel, „prin sine”. Este urmată cunoscuta formulă „Eu este un Altul”. Se remarcă posibilitatea de existență a străinului în reconstruirea identității, oferind frâu imaginației și gândirii.

Discursul xenofobului, xenofilului, xenomanului facilitează stabilirea identității personajului literar, a imaginii Celuilalt, o misiune marcantă pentru autor și, totodată, o alegere dificilă, fiind un element influent în formula estetică a lucrării. Se constată că în stabilirea identității, un șir de alte Euri sunt care așteaptă să dezvăluie urcușurile ce duc spre autoafirmare. „În fiecare om există un univers al personalităților în devenire. Stăpânirea sinelui e singura victorie pe care merită s-o râvnești în permanență” [7, p. 82].

Construirea identității personajului literar se face pas cu pas, analizându-l în relație cu exteriorul, dar și cu propriul eu. „Celălalt (fie el individual, grupal sau cultural) e, la rândul său, identificat printr-o suită de stereotipuri. Raportarea la celălalt se dovedește astfel vitală pentru constituirea identității” [1, p. 39].

Xenofobia, xenofilia și xenomania deschid noi oportunități în aprecierea identității/ alterității personajului, fiind descoperită întreaga viață a acestuia.

Bibliografie:

1. BOBÂNĂ, Gheorghe. *Abordări metodologice ale conceptului de „identitate”*. În: *Filosofia și perspectiva umană: Sustenabilitatea gândirii filosofice în societatea post-pandemie*, Chișinău: Institutul de Istorie, 2020, pp. 35-52. ISBN 978-9975-3334-2-9.
2. CORNEA, Paul. *Delimitări și ipoteze. Comunicări și eseuri de teorie literară și studii culturale*. Iași: Polirom, 2008, 320 p. ISBN 978-973-46-1121-8.
3. COTEANU, Ion. *Dicționarul explicativ al limbii române*. București: Univers Enciclopedic Gold, 2012, 1248 p.
4. LAȘCU, Gheorghe. *Imagologia literară comparată. Câteva repere teoretice și metodologice*, [online]. Disponibil: <http://phantasma.lett.ubbcluj.ro/?p=2782> , (accesat 14.07.24).
2. IOVU, Elisaveta. *Imagologia, o direcție nouă de cercetare în studiul literaturii*. În: *AKADEMOS* 1/ 2019, 176 p.
3. SILVESTRU, Aurelian. *Actorul anonim*. Chișinău: Tocono, 2021, 260 p. ISBN 978-9975-3207-5-7.
4. SILVESTRU, Aurelian. *Străina de la Hollywood*. Chișinău: Tocono, 2019, 320 p. ISBN 978-9975-3207-5-9.
5. SILVESTRU, Aurelian. *Și tu ești singur?* Chișinău: Prut, 2014. 284 p. ISBN 978-9975-5416-4-0.